

**Dječji vrtić Vladimira Nazora
Zagreb, Rapska 1**

**KURIKULUM
DJEČJEG VRTIĆA VLADIMIRA NAZORA
ZAGREB**

za pedagošku godinu 2020./2021.

Zagreb, rujan 2020.

ŽUPANIJA: GRAD ZAGREB

GRAD: ZAGREB

ADRESA: RAPSKA 1, 10000 ZAGREB
E-MAIL: vrtic.vladimiranzora@zagreb.hr

Telefon: 01/6180-279

Faks: 01/6180-280

RAVNATELJICA: IVANA KNEZOVIĆ

Matični broj: 03265773

OIB: 46986958358

CENTRALNI OBJEKT:

Rapska 1, 01/6180 279

PODRUČNI OBJEKTI:

PODRUČNI OBJEKT : Otona Župančiča 1, 01/ 6144-054

PODRUČNI OBJEKT: Supilova 5, 01/6184-196

PODRUČNI OBJEKT: Rapska 50

Uvod

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje je službeni dokument propisan u Republici Hrvatskoj koji sadrži temeljne vrijednosti odgoja i obrazovanja djece u vrtiću. Polazišta ovog dokumenata su načela slobode, otvorenosti i raznolikosti, koja se trebaju odražavati na cjelokupnu organizaciju i provođenje odgojno-obrazovnog rada u svim vrtićima u Republici Hrvatskoj. Obveza je svakog vrtića da se kontinuirano usklađuje i s nacionalnim zahtjevima koji su sadržani u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje sadrži polazišta, vrijednosti, načela i ciljeve, generirane iz višegodišnjih iskustava razvoja odgojno-obrazovne prakse i kurikuluma vrtića u Republici Hrvatskoj i dosega hrvatskih i međunarodnih znanstvenika u području teorije ranog i predškolskog odgoja. Ta polazišta, vrijednosti, načela i ciljevi predstavljaju okosnicu oblikovanja odgojno-obrazovnog procesa i kurikuluma svakog vrtića, kao i sustava ranog i predškolskog odgoja u cjelini.

Kurikulum se shvaća kao teorijska koncepcija koja se u praksi određenog vrtića provjerava, modificira, izgrađuje, kontinuirano mijenja i razvija. Uvažavajući najnovije znanstvene spoznaje o načinima učenja djece predškolske dobi, polazeći od socio-konstruktivističke paradigme koja naglasak stavlja na aktivnost djeteta i interakciju s okolinom, kurikulum polazi od djeteta – temelji se na dobrom razumijevaju djeteta – njegovih interesa, razvojnih potreba i mogućnosti, postojećih znanja i razumijevanja, kognitivnih strategija i stilova učenja, profila inteligencije, modaliteta i kvalitete komunikacije s drugima, kreativnih i dr. potencijala. Kurikulum ranog odgoja **otvoren je, dinamičan i razvojan**, razvija se i mijenja na temelju učenja, istraživanja i suradnje svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Sadržaji djetetova učenja nisu strogo propisani jer se poučavanje zamjenjuje učenjem činjenjem, izravnim stjecanjem iskustva, pa se materijali i sadržaji nude na temelju praćenja i podržavanja interesa i inicijativa djece. Holistička, tj. **integrirana** priroda kurikuluma podrazumijeva cjelovit odgoj i obrazovanje, usklađen s integriranom prirodom odgoja i učenja djeteta. **Humanistička i razvojno-primjerena** orijentacija kurikuluma usmjerena je na razvoj kapaciteta svakoga pojedinog djeteta te na poštovanje interesa, potreba i prava djeteta. Dijete, sukladno svojim interesima, potrebama i mogućnostima, slobodno bira sadržaje i partnere svojih aktivnosti te istražuje i uči na način na koji je njemu svrhovit. Djeca uče aktivno, sudjelujući, čineći, surađujući s drugom djecom i odraslima, stoga trebamo težiti kurikulumu koji je **sukonstruktivistički**.

Svrha i važnost predškolskoga kurikuluma

Nacionalni okvirni kurikulum pretpostavlja stvaranje uvjeta za cjelovit razvoj djeteta u ustanovama predškolskoga odgoja i obrazovanja, poštujući pritom razvojne i druge čimbenike (osobne potrebe, obitelj, zajednica, vrijednosti, prava i sl.). Na taj se način potiče razvoj kompetencija koje su nužne pojedincu za snalaženje i aktivno sudjelovanje u svakodnevnom osobnom te kasnije profesionalnom i društvenom životu.

Kvalitetnu odgojno-obrazovnu praksu i kurikulum vrtića izgrađuju djelatnici vrtića u skladu sa svojim profesionalnim znanjem i razumijevanjem vlastite odgojno-obrazovne prakse te osobne motiviranosti za proces njezina unapređivanja. Razvoj odgojno-obrazovne prakse i

kurikuluma vrtića događa se paralelno s razvojem novih vrijednosti, razumijevanja i znanja odgojitelja i drugih djelatnika vrtića, za što im je potrebno osigurati kontinuirani profesionalni razvoj. Kvalitetu i perspektivu razvoja odgojno-obrazovne prakse i kurikuluma vrtića određuje i njegova „otvorenost“ prema van, koja uključuje spremnost na uspostavljanje suradničkih odnosa djelatnika s obiteljima djece, drugim vrtićima i ostalim relevantnim institucijama te spremnost na povezivanje sa stručnjacima i svim važnim tijelima lokalne zajednice. Svijest djelatnika vrtića o važnosti povezivanja sa širim društvenim kontekstom posebno je važna kako bi vrtić mogao kvalitetno funkcionirati u sklopu šire socijalne zajednice.

Misija DV Vladimira Nazora

Provedbom različitih programa utemeljenih na humanističko-razvojnem pristupu razvijati dječje potencijale uvažavajući njihove individualne potrebe i interese, pružati podršku obitelji i pridonositi razvoju roditeljskih kompetencija, te u konačnici doprinositi razvoju društvene zajednice i odgoju odgovornog građana.

Vizija DV Vladimira Nazora

Vizija našeg vrtića je kontinuirano stvarati uvjete u kojima će dijete biti aktivan sudionik odgojno-obrazovnog procesa koji uči i razvija svoje kompetencije čineći i surađujući s drugima. Naš kurikulum je razvojan, humanistički, integriran, konstruktivistički i sukonstruktivistički što je u skladu s prirodom učenja svakog djeteta. Zajednički gradimo vrtić u kojem se prihvaćaju i poštuju različitosti i uvažavaju prava svakog djeteta i odraslih, ali se i potiče odgovorno ponašanje svih sudionika u procesu. Roditelje uvažavamo kao partnere u odgoju djece te im kontinuirano stvaramo uvjete za uključivanje u neposredni odgojno-obrazovni rad i pružamo podršku u njihovom roditeljskom nastojanju. Kako bismo oživotvorili viziju vrtića važno je kontinuirano stvarati poticajan prostorno-materijalni i komunikacijski kontekst u kojem se poštuju prava svakog sudionika, svatko se osjeća uvažavano i slobodno. Važno je njegovati profesionalno partnerstvo svih koje će biti prepoznato po kulturi dvosmjerne, recipročne i poštujuće komunikacije među djecom, odgojiteljima, stručnim suradnicima i svim ostalim djelatnicima, te međusobnom pružanju potpore u pitanjima koja se posredno i neposredno odnose na odgojno-obrazovni proces. To se očituje u zajedničkom promišljanju, realizaciji i evaluaciji odgojno-obrazovnog procesa, usmjerenima na stalno podizanje kvalitete tog procesa.

U odnosu na dijete:

sigurnost svakog djeteta, samopouzdanje i samopoštovanje djeteta, sposobnost razumijevanja vlastitih potreba (tjelesnih, emocionalnih, spoznajnih, socijalnih, komunikacijskih i sl.), sposobnost razumijevanja i uvažavanja potreba drugih, uspostavljanje kvalitetnih odnosa s drugom djecom i odraslima (sudjelovanje, pregovaranje, rješavanje sukoba, razumijevanje i poštivanje različitosti među ljudima), odgovorno ponašanje, uključenost, emocionalna, osobna i socijalna dobrobit svakog djeteta

U odnosu na roditelje:

podrška obitelji u području kvalitetne afirmativne roditeljske uloge, usklađeno međusobno partnersko djelovanje vrtić – obitelj, zadovoljstvo roditelja

U odnosu na stručni tim i odgojitelje:

osnaživanje osobnih i profesionalnih kompetencija za primjereno i funkcionalno djelovanje u odnosu sa suradnicima, djetetom i obiteljima, razvijanju što kvalitetnijeg vrtića / odgojno-obrazovnog procesa, razvijanje osobne odgovornosti za cjelovito djelovanje na dijete u svim interakcijama, razvijanje odgovornosti u osobnom i timskom radu, razvijanje refleksivne prakse, proklamiranje humanih vrijednosti

U odnosu na ostale zaposlenike:

razvijanje odgovornosti u osobnom i timskom radu u odnosu na radnu ulogu / poslove, na dobrobit djeteta, na cjelokupno ozračje vrtića

Vrijednosti za koje se zalažemo

Vrijednosti koje bi trebale unaprjeđivati intelektualni, društveni, moralni i duhovni razvoj djece:

- znanje
- identitet
- humanizam i tolerancija
- odgovornost
- autonomija
- kreativnost

Znanje

- omogućuje razumijevanje i kritičko promišljanje svega što ga okružuje, snalaženje u novim situacijama te uspjeh u kasnijim etapama obrazovanja
- u vrtiću dijete znanje stječe aktivno, oslanjajući se na svoj urođeni istraživački i otkrivački potencijal
- važno je djetetu osigurati radost otkrivanja i učenja koje se najviše oslanja na igru i druge zanimljive aktivnosti

Humanizam i tolerancija

- razvoj senzibiliteta djece za potrebe drugih, prihvaćanje drugih i shvaćanje važnosti međusobne povezanosti s njima
- oblikovanje odgojno-obrazovnog pristupa temeljenog na suosjećanju, prihvaćanju i međusobnom pružanju potpore, kao i osposobljavanju djeteta za razumijevanje svojih prava, obveza i odgovornosti te prava, obveza i odgovornosti drugih
- potrebno je napustiti unificirane, jedinstvene standarde za svu djecu u korist poštovanja i prihvaćanja različitosti djece (inkluzija djece s posebnim potrebama)

Identitet

- izgradnja osobnog, kulturnog i nacionalnog identiteta djeteta
- osnaživanje djeteta da bude dosljedno samo sebi, razvija samopoštovanje, stvara pozitivnu sliku o sebi te izgrađuje osjećaj sigurnosti u susretu s novim ljudima i iskustvima u užem i širem socijalnom okruženju
- podrazumijeva odstupanje od stereotipa i predrasuda bilo koje vrste te prihvaćanje individualnih posebnosti svakog djeteta

Odgovornost

- prema općem društvenom dobru, prirodi te prema sebi samima i drugima
- odgovorno ponašanje pretpostavlja smislen i savjestan odnos između osobne slobode i odgovornosti djeteta
- djeci treba omogućiti slobodu izbora aktivnosti, sadržaja, partnera, prostora i načina oblikovanja aktivnosti te ih poticati da uče preuzimati odgovornost za svoje izbore
- samoprocjena vlastitog djelovanja, mišljenja, učenja je osnovna alatka razvoja odgovornosti

Autonomija

- usmjeravanje razvoja samostalnog mišljenja, odlučivanja i djelovanja djeteta
- razvija se poticanjem inicijativnosti i samoorganizacije djeteta u oblikovanju vlastitih aktivnosti
- dijete se potiče na donošenje odluka i vršenje izbora, ostvarenje vlastitih prava te iznošenje i zastupanje vlastitog mišljenja

Kreativnost

- prihvaćanje prirodne kreativnosti djeteta koju tijekom odgojno-obrazovnog procesa treba njegovati, poticati i razvijati različitim oblicima izražavanja i stvaranja
- poticanje razvoja divergentnog mišljenja djeteta i to u svim vrstama aktivnosti, područjima učenja i komunikaciji

Odgojno-obrazovni programi

S obzirom na epidemiološku situaciju, **cilj našeg odgojno-obrazovnog djelovanja bit će očuvanje tjelesnog i mentalnog zdravlja djece i odraslih u uvjetima epidemije COVID 19, uz promišljanje i stvaranje humanističkog ozračja u kojem je dijete aktivni sudionik procesa i ima pravo na kvalitetan rast i razvoj u poticajnom i sigurnom okruženju.**

Odgojno-obrazovni proces ćemo planirati u skladu sa smjernicama koje proizlaze iz Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (NN/2015.) te ćemo rad usmjeriti prema daljnjoj implementaciji njegovih značajki i promišljanju kvalitete odgojno-obrazovnog procesa. Potreban je daljnji rad na unapređivanju dobrobiti za svako pojedino dijete (osobna, emocionalna, socijalna i obrazovna) i na stvaranju uvjeta za cjelovit razvoj djeteta. S obzirom da dijete uči čineći i istražujući putem svih osjetila potrebno je osigurati poticajno prostorno-materijalno i socijalno okruženje koje će na najbolji mogući način djetetu omogućiti stjecanje različitih iskustava i sukonstruiranje i konstruiranje znanja u ozračju

međusobnog razumijevanja, tolerancije, uvažavanja i prihvaćanja različitosti vodeći pritom brigu o preporukama za rad u uvjetima povezanim s COVID 19.

U skladu s tim, ove pedagoške godine odgojno-obrazovni rad se naslanja i na sljedeće dokumente:

1. [Modeli i preporuke za rad u uvjetima povezanim s COVID – 19, MZO RH, kolovoz 2020.](#)
2. [Upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 za ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te osnovnoškolske ustanove u kojima je osigurana mogućnost zbrinjavanja djece rane i predškolske dobi te učenika koji pohađaju razrednu nastavu od 29. travnja 2020.](#)
3. Upute za sprečavanje i suzbijanje COVID 19, http://www.vrtic-vladimiranazora.zagreb.hr/UserDocsImages/Upute_vrtici_skole.pdf
4. [Upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 vezano za rad predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola u školskoj godini 2020./2021.](#)

U ovim specifičnim epidemiološkim uvjetima trebamo promišljati kvalitetno i humanističko okruženje u kojem je će biti jasno vidljivo da je dijete uvaženo, poštovano, zadovoljno i sigurno.

Radit ćemo na sljedećim bitnim zadacima:

- razvijanje svijesti o važnosti **zaštite zdravlja sebe i drugih i osnaživanje djece za samozaštitno ponašanje**
- osigurati kvalitetno i poticajno **prostorno-materijalno okruženje** u skladu sa standardima Vrtića i preporukama MZO RH i HZJZ-a – omogućiti razvojnu primjerenost aktivnosti i stvaranje pedagoški promišljenih situacija učenja – osigurati kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa u skladu s razvojnim potrebama i interesima djece (poticanje senzomotoričkog razvoja u jasličkim skupinama, rad na projektima u vrtićkim skupinama, rad s darovitom djecom i unapređivanje programa predškole)
- osigurati kvalitetno **socijalno ozračje** u skupinama – brinuti o humanističkim vrijednostima u kojima je vidljivo uvažavanje, poštovanje, osiguravanje primjerenog komunikacijskog okruženja za djecu i odrasle, promicanje inkluzivnih vrijednosti (promišljanje o oblicima podrške i didaktičko-metodičkim prilagodbama za djecu s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama)
- unapređivanje **kvalitete planiranja i vrednovanja, te dokumentiranja procesa** (razumijevanje svrhe dokumentiranja procesa, jačanje refleksivne prakse, korištenje dokumentacije i podataka iz drugih izvora kao smjernice za daljnje planiranje - razvojnih lista, upitnika i dr., svakodnevno promišljanje rada) i osnaživanje stručnih kompetencija na području inkluzivnog planiranja: kvalitetnije promatranje i praćenje djece uz unapređivanje sustava praćenja
- unapređivanje **partnerstva s roditeljima putem zajedničkog rada odraslih** (roditelja, odgojitelja, stručnih suradnika i dr.) u interesu djeteta - putem ciklusa radionica podrška roditeljstvu i individualnog rada s roditeljima, te stvaranje uvjeta za sudjelovanje roditelja u životu vrtića (nastaviti uključivati roditelje u planiranje i

vrednovanje i neposredni rad na što aktivniji način – omogućiti sudjelovanje u aktivnostima odgojitelja i roditelja s djecom i za djecu, podržavati inicijative roditelja koje su u interesu dječjeg razvoja i dobrobiti)

- unapređivanje **timskog rada i komunikacije u timu**

U vrtiću će se provoditi sljedeći programi:

Redoviti programi

Program se provodi od 1. 9. 2020. do 31. 8. 2021. - 10-satni cjeloviti razvojni programi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja provode se za djecu od jedne godine do polaska u školu. Program se provodi u 19 odgojnih skupina. Nositelji programa su odgojitelji i medicinske sestre. Program će se ostvarivati prema navedenim bitnim zadaćama.

Redoviti program provodit će se u sljedećim skupinama:

Odgojna skupina	Odgojitelji
Delfini od 1 do 2 godine	Maja Magašić Anja Godžirov
Kornjačice od 1 do 2 godine	Jelena Božičević Gordana Žnidarec
Zvezdice od 2 do 3 godine	Sandra Musa Snježana Bošnjak
Morski konjici 5 do OŠ	Ivanka Asić Ana Marija Basar Ribarić Marina Vojvodić
Ribice od 5 do OŠ	Boško Abramović Maja Kutrevac Željka Uzun
Račići od 3 do 4 godine	Marijana Ban Daniela Vuletić
Mravići 5 do OŠ	Renata Klaić Nataša Rukavina Ljiljana Velimirović
Vjeverice od 3 do 5 godine	Olga Tomažin Dušanka Miljenović
Ptičice od 2 do 3 godine	Marina Mladenović Aleksandra Kovačević
Crvići od 1 do 2 godine	Snježana Toplek Barbalić Liljana Lukarova Božičević
Ježići od 1 do 2 godine	Eva Antunović Ozana Žigo
Zečići od 2 do 3 godine	Nevenka Čučković Katarina Blažević
Medvjedići od 3 do 4 godine	Marica Baniček Marija Ratković
Leptirići 3 do 4 godine	Nataša Bulut Katarina Njegovanović Slavica Komar

Odgojna skupina	Odgojitelji
Mišići 3 do 5 godine	Helena Ivorek Silvija Habajec
Pčelice 5 do OŠ	Lidija Iveković Ivona Ljaljić
Sovice od 5 do OŠ	Ljiljana Kovačević Mirna Tkalec Milena Miljenović
Tratinčice 2 do 3 godine	Ana Božić Nina Radolović
Jaglaci od 1 do 2 godine	Ana Čalogović Valentina Pervan
Zvončići od 1 do 2 godine	Marija Batinić Katarina Vidović

Posebni programi

Posebni program ranog učenja engleskog jezika je 10-satni cjeloviti razvojni program koji će se provoditi u dvije odgojne skupine. Program provode educirane odgojiteljice sa B1 i C1 razinom poznavanja engleskog jezika. Program će se provoditi od 1.9. 2020. do 30.6. 2021. Program će realizirati bitne zadaće Vrtića uz situacijsko učenje engleskog jezika.

Odgojna skupina	Odgojitelji
Skupina Pužići od 3 do OŠ	Martina Luketić Ana Jukić

Montessori program je 10-satni cjeloviti razvojni program koji će se provoditi u jednoj mješovitoj odgojnoj skupini. Program provode educirane Montessori odgojiteljice Lovorka Klancir i Dragana Meić. Program će se provoditi od 1.9. 2018. do 30.6. 2019. Program će realizirati bitne zadaće Vrtića vodeći se pritom načelima Montessori pedagogije i koristeći Montessori pribor.

Odgojna skupina	Odgojitelji
Skupina Školjkice od 3 do OŠ	Dragana Meić Lovorka Klancir

Montessori program za djecu jasličke dobi je 10-satni cjeloviti razvojni program koji će se provoditi u jednoj mješovitoj odgojnoj skupini (od 1 do 3 godina). Program provode educirane Montessori odgojiteljice Nataša Filipović i Monika Šimag. Program će se provoditi od 1.9.2020. do 30. 6. 2021. Program će realizirati bitne zadaće Vrtića vodeći se pritom načelima Montessori pedagogije i koristeći Montessori pribor.

Odgojna skupina	Odgojitelji
Skupina Ljubičice od 1 do 3 godine	Nataša Filipović Monika Šimag/zamjena Mia Knežević

Posebni program predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu s motoričkim oštećenjima
8-satni cjeloviti razvojni program koji će se provoditi u jednoj mješovitoj odgojnoj skupini (od 3 do OŠ). Program će provoditi rehabilitator Janja Grebenar, odgojitelj Darka Jerković i njegovateljice Irena Zimonja i Danijela Livačić. Program će se provoditi tijekom cijele pedagoške godine.

Odgojna skupina	Djelatnici u programu
Skupina Bubamare od 3 do OŠ	rehabilitator Janja Grebenar odgojitelj Darka Jerković negovateljci: Irena Zimonja i Danijela Livačić

Program rada s darovitom djecom (diferencirani pristup kroz obogaćeni redoviti program za potencijalno darovitu djecu) namijenjen je potencijalno darovitom te djetetu koje iskazuje darovitost u području općih intelektualnih sposobnosti i kreativnosti, identificiranom u Vrtiću ili vanjskim ustanovama, u dobi od 3 do 7 godina. Odgojno-obrazovni rad s darovitim djetetom odvija se većinom u djetetovoj odgojnoj skupini kao prošireni redoviti program, djelomično prilagođen djetetovim izraženim interesima, sklonostima i sposobnostima. Dio programa provodi se izvan odgojne skupine (u manjoj skupini, paru ili individualno), a u skladu s higijensko-epidemiološkim mjerama i preporukama.

Kraći programi u DV Vladimira Nazora

Zbog trenutne epidemiološke situacije u prvom dijelu godine se neće provoditi kraći programi. U nastavku navodimo programe koje ćemo realizirati čim bude moguće.

PROGRAM	Jednodnevni izleti – dodatni program obogaćivanja procesa
NAMJENA PROGRAMA	- za djecu od 5 do 7 godina - prema prijavama roditelja uz dodatno plaćanje
NOSITELJI PROGRAMA	- odgojitelji, ravnateljica, pedagog, zdravstvena voditeljica, turističke agencije za organiziranje izleta za djecu
NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA	- prema ponudi agencije i planu i programu izleta - prema Protokolu kod izlaska djece van ustanove (posjete, izleti, šetnje, rekreativni programi)
VREMENIK AKTIVNOSTI PROGRAMA	- proljeće 2021.
NAČIN VREDNOVANJA	- ankete za roditelje, odgojitelje - praćenje od strane odgojitelja i stručnih suradnika vrtića

PROGRAM	Zimovanje
NAMJENA PROGRAMA	- za djecu od 5 do 7 godina - prema prijavama roditelja uz dodatno plaćanje
NOSITELJI PROGRAMA	- turističke agencije
NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA	- prijava broja djece organizatoru zimovanja - obavijest roditeljima i suglasnost roditelja - roditeljski sastanak na kojem se roditelji upoznaju s lokacijom na kojoj će djeca zimovati te dnevnom ritmu za vrijeme boravka i pogodnostima koje pruža zimovalište - prema Mjerama sigurnosti tijekom odlaska djece na višednevne izlete
VREMENIK AKTIVNOSTI PROGRAMA	- veljače 2021.
NAČIN VREDNOVANJA	- povratne informacije odgojitelja, djece i roditelja, zdravstvene voditeljice

PROGRAM	Zdravstveno rekreativni programi (klizanje, koturaljkanje i tenis)
NAMJENA PROGRAMA	- programi za djecu od 5 do 7 godina
NOSITELJI PROGRAMA	- odgojitelji i stručno osposobljeni voditelji programa SRC „Šalata“
NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA	- radni dogovori s odgojiteljima – organizacija programa ovisna o broju djece - obavijest roditeljima i suglasnost roditelja - organizacija autobusnog prijevoza - podružnica za provođenje programa osigurava stručne voditelje koji neposredno provode programe, športske terene (klizalište), opremu i rekvizite za provođenje programa kao i dežurstvo lječnika - prema Protokolu kod izlaska djece van ustanove (posjete, izleti, šetnje, rekreativni programi)
VREMENIK AKTIVNOSTI PROGRAMA	- zima/proljeće 2021.
NAČIN VREDNOVANJA	- povratna informacija od djece, odgojitelja te roditelja nakon provođenja programa

Vrtić nudi kraće specijalizirane programe, verificirane od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, koji se provode u popodnevnom satima, a voditelji su vanjski izvođači.

PROGRAM	CAP – program prevencije zlostavljanja djece
NAMJENA PROGRAMA	<ul style="list-style-type: none"> - za djecu školske obveznike - zaštita prava djeteta na slobodno odrastanje bez nasilja - prevencija zlostavljanja djece od verbalnog, fizičkog i seksualnog nasilja
NOSITELJI PROGRAMA	CAP pomagači: Vesna Marušić, psiholog, Mirela Medved, pedagog, Gordana Špoljarić, defektolog, Snježana Toplek Barbalić, odgojitelj, Marica Baniček, odgojitelj, Boško Abramović, odgojitelj Udruženje roditelja Korak po korak – suradnici u provedbi programa
KORISNICI PROGRAMA	Djeca školski obveznici iz skupina Školjkice, Pužići, Ribice, Zvezdice, Mravići, Sovice
NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA	Program se provodi u tri dijela: 1. Predavanje za odrasle (za djelatnike vrtića i za roditelje) 2. Radionice za djecu 3. Vrijeme za razgovor s djecom nakon radionica Provodi se putem predavanja i demonstracija situacija za roditelje i putem razgovora, dramatizacija i objašnjavanja za djecu.
VREMENIK AKTIVNOSTI PROGRAMA	listopad - studeni 2020.
NAČIN VREDNOVANJA	Evaluacijski upitnik nakon predavanja za roditelje i djelatnike Evaluacijski upitnik za odgojitelje nakon radionica s djecom Individualni razgovori CAP pomagača s djecom nakon radionica

Programi za roditelje

PROGRAM	Radionice s roditeljima „Rastimo zajedno“
NAMJENA PROGRAMA	Omogućiti protok informacija, znanja, vještina i podrške koji roditeljima koriste u ispunjavanju njihovih roditeljskih odgovornosti te promiču rast i razvoj i roditelja i djeteta
NOSITELJI PROGRAMA	Voditelji radionica: Mirela Medved, pedagog, Vesna Marušić, psiholog, Gordana Špoljarić, defektolog Centar Rastimo zajedno, Agencija za odgoj i obrazovanje Ured UNICEF-a u Hrvatskoj – suradnici
KORISNICI PROGRAMA	Roditelji djece do četvrte godine života
NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA	<p>Program se sastoji od jedanaest radionica:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Roditelji 21. stoljeća 2. Četiri stupa roditeljstva 3. Roditeljski ciljevi i psihološke potrebe djeteta 4. Sva naša djeca i kao ih volimo 5. Slušanje – važna vještina roditeljstva 6. Kako dijete uči o svijetu oko sebe 7. Granice: zašto i kako? 8. Kreiramo i biramo rješenja 9. Roditeljske odgovornosti i još poneka pitanja 10. Biti roditelj: utjecaji i izbori 11. Završetak i novi početak <p>Sadržaj radionica provodi se putem usmenih izlaganja uz „power point prezentacije“ i video prikaze, razgovora, individualnog rada, rada u paru, rada u malim grupama i aktivnosti opuštanja.</p>
VREMENIK AKTIVNOSTI PROGRAMA	proljeće 2021.
NAČIN VREDNOVANJA	<p>Upitnici za evaluaciju učinaka programa:</p> <p>Upitnik za roditelje o odnosu roditelja prema maloj djeci koji se ispunjava na prvoj radionici</p> <p>Upitnik za roditelje o odnosu roditelja prema maloj djeci koji se ispunjava na zadnjoj radionici</p> <p>Upitnik za evaluaciju programa radionica s roditeljima „Rastimo zajedno“ – procjenjuje zadovoljstvo roditelja i korisnost radionica</p>

PROGRAM	Klub roditelja „Rastimo zajedno“
NAMJENA PROGRAMA	Omogućiti podršku roditeljima u ispunjavanju njihovih roditeljskih odgovornosti
NOSITELJI PROGRAMA	Voditelji radionica: Vesna Marušić, psiholog, Mirela Medved, pedagog
KORISNICI PROGRAMA	Roditelji koji su završili ciklus radionica Rastimo zajedno
NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA	Sadržaj radionica provodi se putem usmenih izlaganja, razgovora, individualnog rada, rada u paru, rada u malim grupama i aktivnosti opuštanja.
VREMENIK AKTIVNOSTI PROGRAMA	Dva puta tijekom pedagoške godine
NAČIN VREDNOVANJA	Interes roditelja za sudjelovanjem u radu Kluba roditelja Usmena povratna informacija od roditelja Evaluacije pisanim putem

Poticanje razvoja dječjih kompetencija planiranjem razvojno-primjerenih i poticajnih aktivnosti i radom na projektima

Kurikulum ranog i predškolskog odgoja treba obuhvaćati sva područja razvoja djeteta što je u prirodi njegova učenja. Aktivnosti se ne strukturiraju prema područjima niti su sadržajno ni vremenski odijeljene. Djetetu je potrebno osigurati stimulativno okruženje u kojem će imati priliku stjecati različita znanja i iskustva igrajući se i istražujući. Ono prema svojim interesima, potrebama i mogućnostima odabire sadržaje i partnere te uči na način koji je za njega smislen i svrhovit. Odgojno-obrazovni proces također podrazumijeva planiranje na temelju trenutnih interesa i mogućnosti djece. Kroz rad na projektima odgojitelj stimilira rasprave među djecom, prate što rade i kako razmišljaju. Na temelju zapažanja planira daljnji tijek rada. Tijekom projektnog rada dijete se potiče na promišljanje i kreiranje novog znanja čiji cilj nije memoriranje i reproduciranje. Prilikom rada na projektu iznimno je važno pažljivo praćenje, promatranje i razumijevanje djece. Dokumentiranje predstavlja podlogu za daljnje planiranje projekta. Na taj se način **potiče razvoj dječjih kompetencija**. Projekt možemo definirati kao temeljito istraživanje što ga djeca poduzimaju o određenom sadržaju kojem posvećuju svoje vrijeme, pozornost i energiju (Katz,1994.). U najopćenitijem smislu, projekt je **plan koji se sastoji od niza aktivnosti u kojem jedno dijete ili više njih nastoje dublje proučiti neku temu**. Osnovna pretpostavka projekta je da će dijete, radeći na nekom projektu, promatrajući, pitajući, istražujući i poduzimajući određene aktivnosti u svezi s temom projekta te samostalno razmišljajući i zaključujući, širiti svoja znanja do krajnjih granica mogućnosti, aktivirajući pri tome sve svoje sposobnosti (razvoj interesa, sposobnost donošenja samostalnih odluka, poticanje i ohrabivanje djetetove prirodne radoznalosti, želje za istraživanjem, njegovanje kreativnosti).

Simbolizacija prostora i utjecaj na razvoj kompetencija

Djeca s različitim komunikacijskim poteškoćama često ne mogu savladati prepreke u okolini kako bi u potpunosti ostvarili svoj komunikacijski potencijal. Dijete koje ne može pouzdano komunicirati može biti neprestano frustrirano zbog nedostatka kontrole nad ljudima u okolini. Važnost razvijanja komunikacijskih interakcija djeteta s njegovom okolinom postaje temeljem razvoja svih kognitivnih sposobnosti djeteta pa i njegova govora i jezika.

Bez razvoja komunikacije nema kvalitetne inkluzije u predškolski, osnovnoškolski sustav i život lokalne zajednice!

Osnovni cilj u radu na projektu je omogućiti djeci različitih komunikacijskih mogućnosti što bolje komunikacijsko okruženje kao preduvjet za kvalitetniji razvoj kompetencija.

Dizajniranjem konteksta osiguravamo podršku djeci sniženih komunikacijskih mogućnosti u razumijevanju konteksta te smanjujemo jaz zbog različitih teškoća, razina razvoja i socijalizacije. Na taj način osiguravamo informacije o tome što se upravo događa: opisivanje situacije u okruženju, tuđih i vlastitih aktivnosti i emocija, olakšavamo djeci slijedenje koraka pojedinih rutina (svlačenje/oblačenje, kulturno-higijenske navike- pranje ruku, brisanje nosa , spremanje igračaka i sl.). Pri tome potičemo neovisnost, omogućujemo razvoj samopouzdanja, emocionalne stabilnosti i osjećaj sigurnosti. Simbolizacija dodatno stimulira razvoj govora, jer je sastavljena od vizualne podrške koja djeci omogućuje brže učenje te smanjuje frustraciju i anksioznost u novim situacijama. Simbolizacija prostora kao strukturirani pristup, uz vršnjačku podršku, nudi komunikaciju za sve te garantira kvalitetniju inkluziju. Budući da komunikacija mora funkcionirati u interakciji s drugim ljudima i različitim okruženjima važno je uspostaviti i tim za podršku. To znači da ključne osobe koje dijete sreće u vrtiću kao svome privremenom okruženju a i kod kuće, također sudjeluju u planiranju i provedbi onoga što olakšava komunikaciju. Stoga će u realizaciji projekta suradnja roditelja , odgojitelja i stručnjaka biti od velike važnosti u postizanju očekivanih ishoda (bolje razumijevanje jezika i socijalnog konteksta, jačanje osobnih kompetencija – svijest o sebi, emocionalna regulacija , aktivnija participacija u okruženju – mogućnost zahtjeva , izbora i odabira komunikacijskih partnera).

Osnaživanje djece za samozaštitno ponašanje

U atmosferi međusobnog prihvaćanja, uvažavanja i razumijevanja potičemo dijete na pozitivan odnos prema sebi i drugima. Dijete najbolje uči u okruženju u kojem se osjeća sigurno i ugodno, u kojem osjeća da može slobodno izraziti svoje osjećaje, potrebe, misli i ideje, a obaveza odraslih je da mu takvo okruženje osiguraju. Dijete ima pravo učiti, surađivati s drugima u poticajnom i razvojno primjerenom kontekstu u kojem odrasli poštuju njegove interese.

Cilj: jačanja i razumijevanja osobnog identiteta svakog djeteta s naglaskom na prepoznavanje vlastitih snaga, resursa i potreba uz poštivanje i razumijevanje drugih i poticanje samozaštitnog i odgovornog ponašanja svakog djeteta.

Zadaće:

- razvoj pozitivne slike o sebi
- iskazivanje emocija na društveno prihvatljiv način
- jačanje emocionalne sigurnosti svakog djeteta u skupini

- osnaživanje djece za samozaštitno ponašanje – imam pravo reći NE
- povećanje uključenost djece planiranjem razvojno primjerenih i poticajnih aktivnosti

Specifične zadaće :

- osvijestiti/naučiti djecu da imaju pravo biti sigurni
- naučiti djecu primjeni samozaštitnih zaštitnih strategija
- da znaju reći NE/STOP
- da znaju da mogu tražiti pomoć odrasle osobe – uvijek mogu reći odgojitelju (to nije tužakanje)
- da kažu odgojitelju ako primijete da je prijatelj u nevolji
- osvijestiti važnost poštivanja pravila skupine
- osvijestiti granice prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja u skupini

Rad s darovitima

Rad s darovitima se planira i oblikuje cjelovito (tematski, projektno), što je važno jer uglavnom govorimo o potencijalnoj darovitosti, koja će se razvojem očitovati u uradcima i postignućima u pojedinim područjima.

Budući da se specifične potrebe darovitih očituju ne samo u intelektualnom području, nego i (osobito!) u socijalnom i emocionalnom, to zahtijeva promišljanje i prilagodbe ne samo prostorno-materijalnog nego i socijalnog konteksta.

Povoljno emocionalno ozračje, primjerenost i fleksibilnost okružja te veliki raspon složenosti materijala za igru i aktivno učenje bitni su kontekstualni uvjeti za razvoj darovitosti. U obogaćenoj sredini odgojno-obrazovne skupine potencijalno darovitim djetetu se osigurava ono što odgovara njegovu razvojnom stupnju i specifičnim potrebama, mogućnostima i interesima.

U uvjetima koji omogućuju sudjelovanje, promišljanje, istraživanje, otkrivanje i stjecanje novih iskustava, dijete razvija više razine kognitivnih procesa, maštu, kreativnost i motivaciju.

Odgoj za održivi razvoj

Jedna od mogućnosti efikasnog očuvanja čovjekova okoliša je odgoj i obrazovanje djece za održivi razvoj. U predškolskoj dobi postavljaju se temelji ukupnog odnosa prema prirodi, razvija se pozitivan stav prema ekologiji, djeca putem različitih aktivnosti (kroz igru i učenje) spoznaju svijet oko sebe, upoznaju prirodu, uče se ljubavi prema njoj te mogu otkriti svoje mogućnosti djelovanja na njenoj zaštiti i očuvanju. Djeca stvaraju zdrave navike u prehrani, rado se bave prirodnim oblicima kretanja i drugim tjelesnim aktivnostima.

Program za održivi razvoj integrirani je dio svi programa a koncipiran je tako da se dijete uči i potiče na očuvanje prirodne i društvene okoline, što uključuje odgoj za okoliš i brigu za svoje zdravlje i zdravlje drugih. Tako koncipiranim programom poboljšava se opća kvaliteta djetetova života u cjelini, njegov znatizeljan, aktivan, stvaralački odnos prema okolini, potiču se različiti oblici opažanja svim senzornim modalitetima, a napose tjelesni razvoj i zdravlje djeteta.

CILJ: Jačanje ekološke osjetljivosti svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu, razvijanje svijesti o zaštiti okoliša te utjecati na očuvanje zdravlja djece i odraslih.

Projekt je usmjeren je daljnjem unapređivanju rada na temama koje doprinose razvoju ekološke pismenosti djeteta i doprinosi cjelovitom razvoju djeteta. Teme kojima ćemo se baviti su: OKOLIŠ, OTPAD, ODRŽIVI PROMET, ENERGIJA.

ZADAĆE:

- poticati radoznalost i interes djeteta za prirodno okruženje, razvijati oduševljenje i divljenje otkrivanjem zanimljivosti, neobičnosti, raznolikosti i ljepote biljnog i životinjskog svijeta
- razvijanje i poticanje svijesti djeteta o značaju prirode za život ljudi
- poticanje brige djeteta za prirodnu i društvenu okolinu i njezinog utjecaja na biljni i životinjski svijet i obrnuto
- razvijanje osjećaja osobne odgovornosti za očuvanje biljnog i životinjskog svijeta /okoliša (razvrstavanje otpada, recikliranje, održivi promet, racionalno trošenje energije...)
- razvijanje spoznaje o prirodnim pojavama i njihovom djelovanju na biljni i životinjski svijet
- osvještivati opasnosti od zagađenja okoliša i mogućnosti za njegovo očuvanje
- osvještavanje važnosti prirodnih oblika kretanja (hodanje, penjanje, puzanje, trčanje...) i bavljenja sportom radi očuvanja dobrog zdravlja (i tjelesnog i psihičkog)
- osvještavanje važnosti zdrave prehrane na cjelokupno funkcioniranje organizma

Pri projektnom planiranju treba se voditi računa o tome da je dijete aktivan sudionik odgojno-obrazovnog procesa koji uči čineći i istražujući te da se kroz rad na projektu treba utjecati na cjeloviti razvoj djeteta.

Integrirani program predškole – razvoj dječjih kompetencija

Svakom djetetu u godini prije polaska u školu treba pružiti priliku kvalitetnog institucijskog predškolskog odgoja i obrazovanja kako bi se smanjile početne razlike među djecom u prvom razredu i kako bi svako dijete imalo priliku stjecanja kvalitetnog iskustva koja će doprinosti njegovom cjelovitom razvoju. U svim starjim odgojnim skupinama, ali i u mješovitim skupinama u koje su uključena djece u godini pred polazak u školu odgojno-obrazovni rad planiramo i oblikujemo cjelovito (tematski i projektno) vodeći pritom računa o poticajnom i razvojno primjerenom okruženju koje doprinosi stjecanju različitih odgojno-obrazovnih iskustava koje potiču razvoj dječjih kompetencija. Program predškole provodit će se kao integrirani program u sklopu redovitog programa.

Cilj programa predškole je osigurati poticajno okruženje u kojem će svako dijete moći razviti sve svoje potencijale i steći znanja, vještine i navike koje će mu omogućiti uspješnu

prilagodbu na nove uvjete rasta i razvoja u školi. Svakom djetetu potrebno je omogućiti različita bogata i sadržajna iskustva u poticajnom okruženju u kojem će svako dijete moći razviti svoje potencijale i kompetencije koje će mu olakšati prijelaz iz vrtične u školsku sredinu.

Prema Pravilniku o sadržaju i trajanju programa predškole dijete u godini dana prije polaska u osnovnu školu treba steći i/ili unaprijediti sljedeće kompetencije¹: komunikacija na materinskom jeziku, elementarna komunikacija na stranim jezicima, matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji, digitalne kompetencije, učiti kako učiti, socijalne i građanske kompetencije, inicijativnost i poduzetništvo, kulturna svijest i izražavanje, motoričke kompetencije.

Razvoj kompetencija moguć je u poticajnom prostorno - materijalnom i socijalnom okruženju u kojem će dijete imati priliku aktivnim istraživanjem, otkrivanjem i stvaranjem iskustveno učiti surađujući s drugom djecom i odraslima. Obogaćeno okruženje različitim poticajima utječe na stjecanje iskustva i znanja djeteta na prirodan način – kroz igru. Raznovrsnost, raznolikost i stalna dostupnost materijala promoviraju neovisnost i autonomiju djece i mogućnost izbora u skladu s potrebama i trenutnim razvojnim mogućnostima. Prostor će biti podijeljen u manje cjeline kako bi poticali djecu na grupiranje u manje skupine što tada omogućuje kvalitetnije socijalne interakcije. Razvoj kompetencija moguće je u sredini u kojoj se djeca i odgojitelji dobro osjećaju, međusobno uvažavaju i dogovaraju. Odgojitelj u programu predškole treba pokazati istinsko razumijevanje djeteta kao socijalnog subjekta sa specifičnim potrebama i pravima.

Specifični ciljevi:

- analizirati uvjete u kojima će dijete imati prilike za jačanje kompetencija
- praćenje individualnog razvoja svakog djeteta uvažavajući individualne potencijale i mogućnosti
- unaprijediti kvalitetu suradnje s djetetovim roditeljima
- zadržati postojeću razinu kvalitetne u suradnji s osnovnim školom

Prikaz dječjih kompetencija, okruženja za poticanje razvoja kompetencija i zadaća

Kompetencije	Zadaće
<p>Komunikacija na materinskom jeziku</p> <ul style="list-style-type: none"> - u bogatom jezičnom okruženju u kojem se događaju raznolike socijalne interakcije 	<ul style="list-style-type: none"> - pravilno usmeno izražavanje i bilježenje vlastitih misli, osjećaja, doživljaja i iskustva - razvoj slušne percepciju, slušne diskriminaciju i slušno pamćenje - razvoj predčitalačkih vještina (analiza, sinteza) - bogaćenje rječnika
<p>Elementarna komunikacija na stranim jezicima</p> <ul style="list-style-type: none"> - u poticajnom jezičnom 	<ul style="list-style-type: none"> - poticati interes za učenje stranog jezika - razvijati pozitivan stav prema stranom jeziku i kulturi

¹ prvih osam kompetencija u skladu je s preporukama Europskog parlamenta

Kompetencije	Zadace
kontekstu koristeći situacijski pristup učenju	<ul style="list-style-type: none"> - razvijati osjetljivost za ritam, intonaciju i izgovor - pratiti i poticati kod djeteta interes za engleski jezik, kulturu i običaje - poticati kod djeteta interes za slušanje, razumijevanje i usvajanje engleskog jezika
<p>Matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji</p> <ul style="list-style-type: none"> - u poticajnom matematičkom i prirodoslovnom okruženju u kojem odgojitelj potiče razvoj matematičkog mišljenja u rješavanju problema u različitim aktivnostima 	<ul style="list-style-type: none"> - razvoj percepcije i pažnje - opažanje svijeta oko sebe svim senzornim modalitetima - praktično-opažajno spoznavanje mjernih jedinica za vrijeme, težinu, dužinu i tekućinu, te raspoznavanje osnovne jedinice novca - vremenski i prostorni odnosi - dani u tjednu, godišnja doba; desno lijevo, ispod – iznad, gore, na, u pokraj itd. - osobine predmeta - veličina, dužina, debljina, visina, širina i razlikovanju odnosa među njima - svrstavanje i razvrstavanje, sparivanje i pridruživanje - matematički pojmovi: brojenje i odnosi unutar zadanog skupa, dodavanjem i izdvajanjem poticati interes za kvantitativne odnose, pojam skupa i simbol broja, brojčani redosljed rješavanje zadataka matematičkom operacijom zbrajanja, oduzimanja i distribucije, sposobnost pisanja brojeva
<p>Digitalne kompetencije</p> <ul style="list-style-type: none"> - u okruženju u kojem je djeci dostupno korištenje računala 	<ul style="list-style-type: none"> - upoznavanje djeteta s informacijsko-komunikacijskom tehnologijom i mogućnostima njezine uporabe u različitim aktivnostima
<p>Učiti kako učiti</p> <ul style="list-style-type: none"> - obogaćeno okruženje raznovrsnim, različitim stalno dostupnim poticajima, materijalima, sredstvima 	<ul style="list-style-type: none"> - poticati samoinicijativne i samoorganizirane aktivnosti - poticati dijete na vlastite načine dolaženja do spoznaje
<p>Socijalne i građanske kompetencije</p> <ul style="list-style-type: none"> - poticajno socijalno okruženje u kojem se uvažava dijete kao aktivnog sudionika u procesu 	<ul style="list-style-type: none"> - poticanje iznošenja vlastitih misli i osjećaja na društveno prihvatljiv način - poticati suradnju, zajedništvo, toleranciju - poticati odgovorno ponašanje prema sebi i drugima - poticanje prosocijalnog ponašanja - razvijati društvenost i uspostavu socijalnih kontakata u obliku društveno prihvatljivog ponašanja svakog pojedinog djeteta te kulturnog ophođenja za stolom i drugim prilikama - poticati osvješćivanje pripadnosti skupini te razumijevanje i poštivanje emocija drugih osoba (empatiju) - poticati prepoznavanje i imenovanje emocija preko raznih oblika izražavanja (gesta, ton i glas, mimika,

Kompetencije	Zadace
	intonacija) - izražavanje negativnih emocija na socijalno prihvatljiv način - razumijevanje i uvažavanje poželjnih oblika ponašanja
Inicijativnost i poduzetništvo - obogaćeno okruženje raznovrsnim, različitim stalno dostupnim poticajima, materijalima, sredstvima koji potiču djecu na samoinicijativnost i samoorganiziranost	- poticati dijete na istraživanje novih sadržaja - omogućiti djetetu inicijativu i stvaralaštvo - poticati i razvijati djetetovu kreativnost - razvijati samostalnost djeteta, njegovu kompetenciju u svim radnjama koje može obaviti samostalno - razvijati kod djeteta pozitivnu sliku o sebi - razvijati samopouzdanje i sigurnost - poticati dijete da samostalno pronađe rješenje
Kulturna svijest i izražavanje - poticajno okruženje u kojem djeci pružamo različita umjetnička iskustva i u kojem se djeca potiču na različite stvaralačke i kreativne prerade svojih doživljaja i iskustava	- njegovati interes i znatiželju djece za različita umjetnička područja (glazba, ples, kazalište, književnost) - poticati razvoj osobnog identiteta djeteta - poticati interes za druge kulture, narode i običaje - omogućiti prisustvo glazbe u svakodnevnom radu s djecom - razvijati slušnu percepciju - razvijati glazbeni sluh, osjećaj za ritam, tempo i intenzitet - poticati na izražavanje pokretom tijela, dijelom tijela, gestama ili mimikom - upoznati djecu s glazbenim instrumentima - omogućiti likovno izražavanje različitim materijalima i sredstvima (olovka, boja, glina, tempera, pastela...) - omogućiti uživljavanje, doživljavanje, promatranje i preradu svojih doživljaja i iskustva - omogućiti djeci izražavanje scenskom lutkom i drugim scenskim sredstvima putem centara za obiteljske i dramske igre, centra za presvlačenje itd. - poticati scenski izraz scenskim igrama, dramaturzijama, posjetima kazališnim i lutkarskim predstavama
Motoričke kompetencije	- razvijati ravnotežu, koordinaciju, brzinu, spretnost, preciznost, snagu, izdržljivost i fleksibilnost u tjelesnim aktivnostima - razvijati pokrete rukama, šakama, prstima i poticati na usklađivanje ih sa senzornim podacima (osobito vizualnim) - zadovoljiti potrebe djeteta za različitim oblicima

Kompetencije	Zadaci
	kretanja (vježbati i usavršavati prirodne oblike kretanja) - razvijati i usavršavati motoriku i kordinaciju pokreta kod djeteta, te razvijati naviku bavljenja rekreativnim aktivnostima koje imaju utjecaj na pravilan rast i razvoj

Teme i sadržaji odgojno-obrazovnog rada temeljit će se na promatranju, praćenju interesa i slušanju djece. Ključno je poticati djecu na sudjelovanje, promišljanje, istraživanje, otkrivanje i stjecanje novih iskustava. Planiranjem poticajnog i razvojno primjerenog okruženja za učenje poticat ćemo cjeloviti razvoj djeteta u skladu s djetetovim razvojnim mogućnostima uvažavajući pritom individualne razlike među djecom. Odgojitelji će promišljati odgojno-obrazovne aktivnosti s ciljem bolje svrhovitosti i smislenosti za djecu.

Poticanje senzomotoričkog razvoja djece jasličke dobi s naglaskom na poticajni prostorno materijalni i emocionalni kontekst

Vođeni iskustvima stečenim iz prakse, edukacija i novijih istraživanja na području mozga uočili smo važnost poticanja senzorne integracije od najranije dobi. Istraživanja su pokazala da ukoliko dijete tijekom razdoblja od 12. mjeseca do 6. godine života živi u stalnoj interakciji s obogaćenom okolinom, njegova moždana kora udvostručuje svoju veličinu. Kombinacijom poticanja različitih osjetila – vestibularnog, proprioceptivnog, taktilnog, kao i osjete vida, sluha, okusa i mirisa, djelujemo na cjelokupni razvoj djeteta, uključujući sva njegova područja – motoriku, govor, spoznaju i socio-emocionalni razvoj. Poticanjem senzomotoričkog razvoja obogaćujemo i djetetov intelektualni kapacitet.

Novija istraživanja pokazuju da ukoliko dijete nema priliku za kretanjem i napredovanjem tijekom ranih razvojnih faza, njegov mozak neće moći razviti vještine potrebne za intelektualni razvoj. Današnji način života dovodi do gubljenja neposrednih tjelesno-osjetilnih iskustava kod djece te do porasta broja djece s razvojnim problemima. Dijete je sve više ograničeno i osiromašeno u zadovoljavanju potrebe za cjelovitim zahvaćanjem i shvaćanjem cjeline, tj. za tjelesno-osjetilnim doživljajem svijeta. Nedovoljno kretanje, dugotrajan boravak pred televizijom i računalom sve više ostavljaju trag na cjelokupni razvoj djeteta (slabija motorička koordinacija, lošija grafomotorika, govorni i emocionalni problemi).

Poticanje senzorne integracije pokazalo se posebno učinkovitim za djecu koja imaju poteškoće u motornom i govornom razvoju, kao i za djecu koja iskazuju poteškoće koncentracije, pažnje i ponašanja.

CILJ:

Senzibilizirati odgojitelje i roditelje za razumijevanje senzorne integracije i stvaranje primjerenog okruženja u vrtićkom i obiteljskom kontekstu:

- spoznavanje važnosti učenja putem osjetila u interakciji vlastitog tijela i poticajnog okruženja

- osvještavanje važnosti kretanja u razvoju temeljnih osjetnih sustava (proprioceptivnog, taktilnog i vestibularnog), kao i njihove kontinuirane stimulacije kroz aktivnosti koje uključuju čitavo tijelo
- prepoznavanje stanja loše osjetne obrade kod djece i upućivanje na daljnju procjenu

Na temelju bitnih zadaća ove godine u radu na senzomotoričkoj stimulaciji radit će se intenzivnije na osvještavanju i osnaživanju uloge odgojitelja /odrasle osobe kao podržavajućeg sudionika u kreiranju poticajnog prostorno materijalnog i komunikacijskog konteksta (pozitivan emocionalni dijalog, suigračka i promatračka uloga, fleksibilnost i cjelovit pristup, poticanje djeteta na istraživački pristup i kreativnost...).

Program će se provoditi u jasličkim skupinama, kreiranjem prostorno- materijalnog konteksta koji će stimulirati sva osjetila i u kojem će dijete učiti istražujući uz pozitivno usmjeravanje. Kod djece s motoričkim oštećenjima provodit će se senzomotorička stimulacija radi smanjivanja ili ublažavanja problema senzorne integracije.

Podrška roditeljstvu

Polazeći od temeljne ideje zajedničke odgovornosti roditelja i vrtića za dobrobit djece, težimo gradnji partnerskog odnosa s roditeljima. Dok u suradničkom odnosu dominiraju stručnjaci, a roditelj je u ulozi klijenta, partnerski odnos podrazumijeva ravnopravnost, povjerenje, poštovanje i međusobnu potporu obitelji i vrtića u ostvarivanju najboljeg interesa djeteta. Roditelj se pritom percipira kao “prvi odgojitelj” svoje djece, koji sudjeluje u stvaranju kurikulumu vrtića, u događanjima i životu djeteta u vrtiću.

Poznato je da razina roditeljskog angažmana, izravnog i neizravnog, pozitivno korelira s dječjim rezultatima (Dearing i sur., 2006.; prema Ljubetić, 2014.). Budući da je percepcija roditeljske sposobnosti, odnosno vlastiti osjećaj učinkovitosti u odnosu roditelj - dijete jedan od glavnih čimbenika angažmana roditelja, to naglašava važnost potpore razvoju roditeljskih kompetencija (Okagaki i Bingham (2010.).

Zato ćemo osobitu pozornost i nadalje posvećivati aktivnostima podrške roditeljstvu, ali i poboljšanju uvida roditelja u sadržaj rada i aktivnosti, te kvalitete informiranja o djetetovom napretku i postignućima. Partnerski pristup, nadalje, podrazumijeva zajednički rad obitelji i vrtića na prevenciji, kao i zajedničko praćenje djetetova razvoja radi rane detekcije i intervencije u slučaju razvojnih teškoća, čemu ćemo također posvetiti pozornost.

S obzirom na različita očekivanja, potrebe, motivaciju, interese i stavove roditelja, promišljamo i nudimo roditeljima različite oblike skupne i individualne suradnje. Uvažavanjem roditeljskih prijedloga i inicijativa, te uključivanjem u vrednovanje programa i dalje ćemo poticati sudjelovanje roditelja u planiranju i vrednovanju rada.

Nedavno iskustvo rada na daljinu predstavljalo je osobit izazov gradnji odnosa i usklađivanju djelovanja obitelji i vrtića, kao i kvaliteti uvida roditelja u rad vrtića i informiranju o djetetovu napretku. Pritom su se osobni entuzijizam, kvaliteta odnosa s roditeljima u redovitim uvjetima rada skupina i informatičke kompetencije pokazale kao bitni čimbenici u ostvarivanju kvalitetne suradnje na daljinu. Iskustvo nas je i motiviralo na osvješćivanje

važnosti te promišljanje i unapređivanje kvalitete službenih online kanala komunikacije s roditeljima.

Iz prošlogodišnjeg rada proizašle su zadaće u suradnji s roditeljima, te redefinirani standardi suradnje.

1. Potrebno je nastaviti i unapređivati kanale online komunikacije s roditeljima, uz usporedno jačanje kompetencija za taj način suradnje s roditeljima i stvaranje tehničkih preduvjeta za online rad s roditeljima.
2. I dalje ćemo njegovati i unapređivati različite oblike izravne komunikacije s roditeljima uz poštivanje propisanih higijensko-epidemioloških mjera, primjerice organizirati roditeljske sastanke s manjim brojem roditelja (podskupine), online sastanke i dogovore.
3. Sukladno mogućnostima, i dalje ćemo organizirati praktične aktivnosti i edukacije radi samoosnaživanja u vrlo izazovnim uvjetima, očuvanja mentalnog zdravlja, jačanja komunikacijskih vještina općenito, pa tako i u radu s roditeljima.
4. Radi stjecanja zajedničkog uvida u različite aspekte suradnje s roditeljima potrebno je tijekom godine provesti kvalitativnu i kvantitativnu analizu.
5. Kvalitetu suradnje s roditeljima unapređivat ćemo i putem tema na internim oblicima stručnog usavršavanja (v. 5. poglavlje Godišnjeg plana), te radnim dogovorima s naglaskom na aktivnom sudjelovanju odgojitelja – razmjeni iskustava o dobroj praksi.

Standardi suradnje s roditeljima

Kako bismo u što većoj mjeri ujednačili kvalitetu suradnje s roditeljima na razini ustanove i definirali kriterije vrednovanja postignuća, definirali smo **standarde, odnosno kriterije kvalitete u suradnji s roditeljima**. Temelje se na promišljanju višegodišnjih iskustava, uvida i spoznaja vezanih uz suradnju s roditeljima. Prošlogodišnje iskustvo rada na daljinu, kao i aktualne higijensko-epidemiološke mjere značajno su uvjetovale nadogradnju i redefiniranje načina ostvarivanja ovih standarda, a provedbu nekih vrlo vrijednih oblika rada s roditeljima doveli i u pitanje. Budući da se standardi temelje na vrijednostima koje promoviramo i uključuju načela i aktivnosti kojima se podupire dobrobit djece, navodimo ih u cijelosti, svjesni otežanih mogućnosti provedbe svih planiranih oblika rada (osobito vezano uz radionički rad na sustavnoj podršci roditeljstvu).

- *4 roditeljska sastanka* po skupini – po jedan u svakom razdoblju planiranja (rujan, listopad - prosinac, siječanj - ožujak, travanj - lipanj), s razrađenom pripremom i zaključcima (ciljevi, dnevni red, organizacijsko-materijalni uvjeti, tijek – način realizacije sastanka, zaključci)

1. Prvi godišnji sastanak u skupini održava se s roditeljima uživo, uz poštivanje svih propisanih mjera.
2. Način održavanja ostalih roditeljskih sastanaka ovisit će o preporukama HZJZ-a i Ministarstva znanosti i obrazovanja. Polazeći od važećih preporuka, sastanci će se tijekom pedagoške godine planirati i održavati na daljinu, uz korištenje softvera za virtualne sastanke (Zoom, MsTeams i sl.). Uz **informiranje** roditelja o sudjelovanju djece u prošlim i budućim događanjima, akcijama, projektima i sl.,

cilj im je **održavanje kontinuiteta i unapređivanje odnosa i suradnje** usmjerene na dobrobit djece, te **podrška roditeljstvu**. Sadržaj svakog sastanka određuju: planirana događanja i aktualnosti u skupini i vrtiću, teme od osobitog značenja, iskazani interesi roditelja, zajedničke aktivnosti djece i roditelja, prijedlozi aktivnosti i dr. Polazište u pripremi sastanka su deklarirani ciljevi sastanka, a sadržaj i način provedbe ovise o procijenjenim interesima i potrebama roditelja i domišljatosti i kreativnosti provoditelja.

- *sustavna podrška roditeljstvu* putem ciklusa UNICEF-ovih radionica za roditelje (Rastimo zajedno i Kluba očeva Rastimo zajedno)

1. S obzirom na način rada – neposredni kontakt u grupi roditelja, u promijenjenim uvjetima nužno je pratiti epidemiološke smjernice i upute, procijeniti mogućnost provedbe radionica u izvornom obliku, konzultirati se o njihovoj provedbi s Centrom za podršku roditeljstvu Rastimo zajedno te osmišljavati druge mogućnosti provedbe radionica, kao i rada na vrijednostima programa „Rastimo zajedno“.

- naglasak na razdoblje *prilagodbe*

1. susreti sa svim roditeljima novoprimitljene djece (uživo u malim grupama prije početka pedagoške godine), posvećeni informiranju i podršci u pripremi roditelja i djece
2. praćenje i analiza prilagodbe u suradnji s roditeljima

- *podrška roditeljima u programu predškole* – informiranje o razvoju, spremnosti djeteta za školu, demonstracija rada na predvještinama čitanja i predmatematičkim vještinama, priprema mišljenja, praćenje

- *senzibilizacijske radionice ili informacije* za roditelje prilikom uključivanja djece s teškoćama u razvoju u pojedine skupine

- uključivanje roditelja u *preventivno-zaštitne aktivnosti* - program poticanja senzomotoričkog razvoja u jasličnim skupinama, CAP program prevencije zlostavljanja djece, javnozdravstvene projekte (Djeluj sada – zaštita od sunca od najranije dobi) i dr.

- uključivanje *roditelja u aktivnosti odgojne skupine (bez prisutnosti u odgojnoj skupini)* – sudjelovanjem u projektima, provedbom nekih aktivnosti, prezentacijom zanimanja, pomoći u organizaciji aktivnosti, provedbom aktivnosti s djetetom kod kuće i dr.

- *individualni razgovori* s roditeljima u skupinama u definiranim terminima

1. *prikazi rada i aktivnosti djece* putem fotografija, videozapisa, plakata, kataloga aktivnosti, anegdotskih zapisa standardni su način informiranja roditelja o životu djece u vrtiću
2. koriste se za *uvid roditelja* u rad skupine i razvojne potrebe i napredak pojedinog djeteta

- *pisani oblici suradnje*

1. afirmiranje dogovorenih, službenih, formalnih oblika online komunikacije s roditeljima za informiranje te prezentiranje aktualnih sadržaja iz rada odgojne skupine i vrtića – standard su e-adresa odgojne skupine i web-stranica Vrtića; korištenje mobilnih aplikacija (WhatsApp, Viber i sl.) za razmjenu poruka, fotografija i videozapisa moguće je uz pristanak i dogovorena pravila korištenja između odgojitelja i roditelja skupine.
  2. panoji za roditelje, letci za roditelje na različite teme, ponuda brošura i letaka vanjskih institucija, obavijesti o zanimljivim aktivnostima za roditelje izvan vrtića
- uključivanje roditelja u *praćenje razvoja djece* (tijeka prilagodbe, razvojnih odstupanja i teškoća, darovitosti, kriterija spremnosti djeteta za školu i dr.) putem razmjene informacija na individualnim razgovorima, procjena na protokolima, upitnicima i sl.
  - sudjelovanje roditelja u online anketi za *vrednovanje rada vrtića* na kraju pedagoške godine, te vrednovanju pojedinih projekata i programa.

Profesionalno usavršavanje

Biti kvalitetan profesionalac podrazumijeva kontinuirano podizanje razine vlastite kompetencije stručnim usavršavanjem unutar i izvan ustanove. Učenjem, promišljanjem, refleksijom i samorefleksijom postajemo profesionalci koji teže unapređivanju vlastite odgojne prakse. Cilj stručnog usavršavanja je unapređivanje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa. Kontinuirano profesionalno usavršavanje važna je pretpostavka mijenjanja i unapređivanja odgojno-obrazovne ustanove odnosno razvoja kvalitete ustanove. Brojni stručnjaci iz područja ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u stručnim literaturama (Slunjski E., Miljak A., Šagud M.) navode da profesionalni razvoj odgajatelja treba rezultirati ne samo pomacima u znanju, nego i u promjenama u njegovom uvjerenju i djelovanju. Iz tog razloga, profesionalni razvoj treba usmjeravati prema razvoju istraživačkih i refleksivnih umijeća odgajatelja. To podrazumijeva mijenjanje tradicionalnog transmisijskog prijenosa znanja u stvaranje transformacijskog pristupa učenju u kojem se stavlja naglasak na stručnjaka koji teorijska znanja provjerava, ispituje istražujući vlastitu odgojnu praksu. Upravo stoga je potrebno „konstruirati proces učenja kao participacijskog procesa za sve“ (Miljak, 2008.) u kojem se učenju kroz praksu umjesto poučavanju daje izrazita važnost. Sudjelujući u odgojno obrazovnoj praksi svaki pojedinac stječe konkretno znanje i umijeće, a istovremeno utječe na mijenjanje i razvoj sebe i zajednice. Refleksivni praktičari nastoje što bolje istražiti, razumjeti i mijenjati vlastitu praksu, a svoja iskustva i razmišljanja dijele s drugima. U raspravama se ideje i razmišljanja pojedinca sučeljavaju i filtriraju kroz ideje i razmišljanja drugih što dovodi do mijenjanja uvjerenja i vrijednosti koje su u pozadini našeg ponašanja i akcija. Refleksijama postajemo svjesni svoje implicitne pedagogije - uviđamo razliku između onog što mislimo da činimo i onog što zaista činimo. Profesionalni razvoj prema refleksivnim umijećima postiže se akcijskim istraživanjima u kojima uz pomoć dokumentiranja izravno pristupamo i mijenjanju odgojne prakse. Dokumentiranje je sredstvo refleksivne prakse čija je svrha bolje razumijevanje procesa. Uz pomoć dokumentacije učimo iz vlastitih iskustava, iz naših slika pogledanih „drugim očima“, ali i očima drugih. Propitujemo sami sebe što nam omogućuje rast iz vlastitog iskustva. Stvaranje refleksivne prakse je izuzetno zahtjevan proces koji se gradi i razvija, a svaki član ustanove je važan i

značajan dio ovog izuzetno zahtjevnog procesa. Potrebno je kontinuirano razvijati kulturu dijaloga i graditi kvalitetne odnose između svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

Stručna usavršavanja ćemo organizirati u skladu s preporukama HZJZ-a i MZO-a što podrazumijeva uglavnom rad u malim grupama uz preporučene epidemiološke mjere (maske, fizička udaljenost) i online sastanke putem Zoom -a ili neke druge aplikacije. U svom radu više ćemo koristiti e-mail, Viber ili WhatsApp. Odgojiteljima koji nemaju digitalne kompetencije osigurati ćemo potrebnu kratku edukaciju (individualni rad prema potrebama odgojitelja). U slučaju poboljšanja epidemiološke situacije stručna usavršavanja nastavljamo uživo u malim grupama.

Teme stručnog usavršavanja unutar Vrtića usklađene su sa bitnim zadaćama, a realizirat ćemo ih unutar i izvan vrtića.

Praćenje, dokumentiranje i vrednovanje i planiranje kao bitan segment rada

Odgojno obrazovni proces i provedba bitnih zadaća bilježi se u propisanu pedagošku dokumentaciju prema Pravilniku o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću (NN 83/2001).

Obavezna dokumentacija:

- Matična knjiga djece
- Knjiga pedagoške dokumentacije odgojne skupine
- Imenik djece
- Ljetopis dječjeg vrtića
- Godišnji plan i program odgojno-obrazovnog rada
- Godišnje izvješće o ostvarivanju plana i programa rada
- Program stručnog usavršavanja
- Dosje djeteta s posebnim potrebama
- Knjiga zapisnika (OV, stručni aktivni, radni dogovori, sastanci stručnog tima)

Osim navedene pedagoške dokumentacije, dokumentiranje se provodi i na različite druge načine s ciljem boljeg uvida u procese učenja i razumijevanja djeteta da bi se moglo napraviti kvalitetno praćenje i vrednovanje, a samim time i planiranje i realizacija odgojno-obrazovnog procesa. Dokumentiranje pridonosi kreiranju kulture uključenosti i dijaloga između svih sudionika u vrtiću.

Ostali oblici dokumentacije:

- pisane anegdotske bilješke, dnevници i drugi službeni zapisi odgojitelja i članova stručnog tima
- transkripti razgovora različitih subjekata i druge narativne forme
- dječji likovni radovi, grafički prikazi i makete
- foto, audio i video zapisi (plakati, tableti, slajdovi, albumi, katalozi...)
- razvojne mape djeteta/ skupine

- mapa projekata
- katalog senzomotoričkih poticaja i aktivnosti
- profesionalna mapa odgojitelja i stručnih suradnika
- zapisnici rada s roditeljima – individualni razgovori, roditeljski sastanci
- potpisne liste
- zapisnici sastanaka malih timova
- kalendar događanja na razini vrtića na mjesečnoj razini (izrađuje pedagog)

Dokumentacija uključuje sve subjekte odgojno-obrazovnog procesa: odgojitelje, djecu i roditelje.

Ako nam je cilj stvoriti optimalne uvjete za rast i razvoj svakog djeteta uz osiguravanje dobrobiti za svako pojedino dijete (osobna, emocionalna, socijalna i obrazovna) tada je neophodno raditi na planiranju i vrednovanju odgojno-obrazovnog rada. Odnosno, planiranje i vrednovanje odgojno-obrazovnog procesa temelj su kvalitetnog rada. Prema NKRPOO-u i s obzirom na aktivnu, integriranu i istraživačku prirodu učenja djece te razvojne, integrirane, humanističke i sukonstruktivistički orijentirane značajke kurikulumu, planiraju se kontekstualni uvjeti (okruženje) za održavanje različitih odgojno-obrazovnih aktivnosti i stjecanje raznovrsnih iskustava djece, a ne precizan tijek njihovih aktivnosti. U planiranju kurikulumu posebno je važno pažljivo praćenje, promatranje i razumijevanje djece, kao i dokumentiranje njihovih aktivnosti. Dokumentiranje i zajedničko interpretiranje aktivnosti djece predstavlja podlogu za pripremu okruženja, primjerenih odgojno-obrazovnih intervencija odgojitelja i usklađivanja njegova cjelokupnoga odgojno-obrazovnog rada s individualnim različitostima djece (različitim interesima, mogućnostima, potrebama, predznanjem, stilovima učenja). Planiranje kurikulumu temelji se na kvalitetnoj komunikaciji i profesionalnoj suradnji odgojitelja, kao i drugih stručnih djelatnika vrtića. Ono uključuje zajedničko promišljanje, realizaciju i evaluaciju odgojno-obrazovnoga procesa. Dokumentiranje omogućuje bolju procjenu postignuća i kompetencija djece, a koristimo ju da bolje gledamo, slušamo i razumijemo dijete kako bismo mogli na primjeren način podržati njegov proces odgoja i učenja.

Duboka uvjerenja pojedinaca često se ne slažu s proklamiranim vrijednostima u organizaciji (Senge, 2002.). Iz tog je razloga potrebno poticati djecu, a posebno odrasle da istražuju svoje ideje, propituju postojećem koncepte i kritički razmišljaju. S obzirom da je praksa nepredvidiva, kompleksna, zahtjeva stalnu refleksiju i provjeru individualnih filozofija odgoja svakog odgojitelja/stručnog suradnika. Različite implicitne pedagogije, odnosno vrijednosti i stavovi koje svaki odgojitelj posjeduje uvelike utječe na intervencije odgojitelja, a time i na učenje djeteta. Često odgojitelj nije svjestan činjenice da deklarativno prihvaća određenu teoriju, a neku drugu primjenjuje u praksi. Razlika između onog što stvarno činimo i onoga što mislimo da činimo traje dok se ne osvijesti ili kritički procijeni što se zapravo radi (Šagud, 2006.). Upravo je iz tog razloga stalno potrebno promišljati o praksi i kritički analizirati vlastite i tuđe akcije/aktivnosti. Takvo propitivanje, promišljanje i analiziranje je proces reflektiranja. Refleksiju karakterizira zajedničko promišljanje prakse, a može se definirati kao mišljenje o iskustvu s namjerom spoznavanja njegovog značenja i što to znači za buduće akcije. Sredstvo refleksije odgojno-obrazovne prakse je dokumentacija.

Dokumentiranje podrazumijeva sustavno prikupljanje dokumentacije (etnografskih zapisa), koja omogućuje promatranje i bolje razumijevanje akcija djeteta, a time i osiguranje kvalitetnije potpore njegovu razvoju. Ona pridonosi kreiranju kulture uključenosti i dijaloga između svih sudionika u vrtiću. Dokumentacija je alat za promatranje procesa učenja.

Svrha dokumentacije

1. razvoj kurikuluma
2. procjena postignuća i kompetencija djece
3. profesionalno učenje (učenje s kolegama)
4. komunikacija s drugima (roditelji, zajednica, odgojitelji)

Razvoj kurikuluma

Dokumentiranje odgojiteljima omogućuje bolje razumijevanje različitih segmenata odgojno-obrazovnog procesa, a osobito kvalitetu okruženja za učenje djece i kvalitetu vlastitih odgojno-obrazovnih intervencija. Ono olakšava procjenjivanje aktualnog znanja i razumijevanja djece te modificiranje složenosti ponuđenih materijala i aktivnosti. Dokumentiranje omogućuje osiguranje specifične potpore procesu odgoja i učenja svakog djeteta posebno, usklađene s njegovim individualnim i razvojnim mogućnostima, kognitivnim strategijama i drugim posebnostima. Ono olakšava razumijevanje aktivnosti koje su u tijeku te promišljanje načina na koji bi se njihov razvoj mogao podržati. Time postaje osnovnom alatkom razvoja kurikuluma.

Procjena postignuća i kompetencija djece

Dokumentacija omogućuje vizualizaciju načina na koji se dijete razvija i uči. Djecu se promatra u mnogim situacijama i na mnogo načina kako bi se stvorila što cjelovitija slika o njihovim interesima, aktivnostima, mogućnostima i kompetencijama. Prikupljena dokumentacija odgojiteljima omogućuje razumijevanje djece i procese njihova odgoja i učenja tj. razinu postignutih kompetencija. Svrha dokumentacije nije dijete procijeniti u određenim kategorijama niti ga kategorizirati prema općenitim razvojnim razinama, nego ga gledati, slušati i razumjeti, i na tim osnovama podržati proces njegova odgoja i učenja.

Profesionalno učenje

Odgojno-obrazovna praksa previše je složena da bi je jedna osoba mogla sama u cijelosti razumjeti i mijenjati. Za postizanje razumijevanja odgojitelju su potrebni drugi odgojitelji jer svako razumijevanje je subjektivno (svatko na drukčiji način vidi i razumije probleme koji proizlaze iz o-o prakse) te parcijalno (svatko od nas vidi i razumije samo dio problema o-o p). Zajedničko istraživanje vlastite prakse odgojiteljima omogućuje razmjenjivanje vlastitih razumijevanja i stvaranje novih, zajedničkih i cjelovitijih razumijevanja.

Nitko nije u stanju sam objektivno procijeniti vlastiti o-o rad → potreban nam je drugi par očiju → „refleksivni prijatelj; prijatelj-kritičar“ koji nas može upozoriti na ono što nismo sami u stanju vidjeti i čija nam mišljenja mogu pomoći kako bismo se poboljšali. Sve što odgojitelj u aktivnosti djece opaža, kako to dokumentira i tumači odraz je njegove trenutačne razine razumijevanja djece i njihovih aktivnosti, a ta razina razumijevanja mnogo se brže i lakše podiže uz pomoć rasprava s drugim odgojiteljima. Bitna je otvorenost odgojitelja da prihvati i promisli o sugestiji svojih kolega. U raspravama treba izbjegavati umjetničku kolegijalnost

(balkanizacija) – oblik rasprave u kojima određeni ljudi ne smiju otvoreno izreći svoj stav nego konformistički prihvaćaju stavove i mišljenja drugih kako bi izrazili svoju lojalnost i izbjegli konflikt (Hargreaves).

Partnerstvo s roditeljima i komunikacija sa širom socijalnom zajednicom

Dokumentacija omogućuje posredovanje različitih segmenata odgojno-obrazovnog procesa roditeljima tj. skrbnicima djece. Ona olakšava razumijevanje djeteta i njegova odgoja i obrazovanja pa predstavlja temelj izgradnje partnerstva s roditeljima i doprinos razvoju njihovih roditeljskih kompetencija. Dokumentacija omogućuje posredovanje kulture institucijskog djetinjstva zainteresiranim čimbenicima izvan vrtića, kao i bolje razumijevanje složenih procesa koji se događaju u njoj. Time pridonosi oblikovanju kurikuluma i afirmaciji vrtića, kao i institucijskoga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u cjelini.

Kako dokumentacija pomaže djeci?

Dokumentiranjem i bilježenjem etapa procesa učenja djetetu omogućuje prisjećanje na prethodne aktivnosti i načine razmišljanja te mu pomaže da osvijesti tijek vlastitog učenja (razvoj metakognitivnih sposobnosti). Upravo zato različiti oblici dokumentacije trebaju biti stalno dostupni djeci. Fotografirati iz perspektive djeteta odnosno tako da se vidi što dijete konkretno čini. Etnografski zapisi postaju dokumentacija tek kada ih odgojitelj interpretira (fotografija bez riječi nije dokumentacija!)

U Zagrebu, 28. 9. 2020.

Kurikulum izradile:

Ivana Knezović, ravnateljica
Mirela Medved, pedagog
Vesna Marušić, psiholog
Gordana Špoljarić, defektolog
Julika Ivančević, zdr.voditeljica
Marina Tvrdeić, logoped